

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

Ο ΗΛΙΑΣ ΕΡΧΕΤΑΙ ΠΡΩΤΟΝ

Οποῖαν θέσιν κατέχει ἡ σπουδαία οὕτη προφητεία ἐν σχέσει πρὸς τὴν δευτέραν παρουσίαν — Μερικὴ κοίτυπικὴ ἐκπλήρωσις ταύτης εἰς Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν. — Ἡ πραγματικὴ αὐτῆς ἐκπλήρωσις — Τὸ ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου ὄραμα — Ἀξιοσημεῖωτοι ἀντιστοιχίαι μεταξὺ Ἡλίου τοῦ τύπου, καὶ Ἡλίου τοῦ ἀντιτύπου. — Ὁ καιρὸς ἐστὶν ἐγγύς — Ἡ ἐπισκόπισις — Ὁ διάδοχος τοῦ Ἡλίου, ὁ Ἡλιδόαιε

Ἴδού ἐγὼ θέλω ἀποστείλει πρὸς ἑσας Ἴλιαν τὸν Προφήτην, πρὶν ἔλθῃ ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου ἡ μεγάλη καὶ ἐπιφανὴς καὶ αὐτὸς θέλει ἐπιστρέψει τὴν καρδίαν τῶν πατέρων πρὸς τὰ τέκνα, καὶ τὴν καρδίαν τῶν τέκνων πρὸς τοὺς πατέρας αὐτῶν, μήποτε ἔλθω καὶ παταξω τὴν γῆν μὲ ἀνάθεμα. — *Μαλαχ. δ' 5, 6*

ΕΞΕΤΑΖΟΝΤΕΣ τὰς μαρτυρίας τοῦ ὅτι ὁ καιρὸς ἐπέστη διὰ τὴν ἐπὶ γῆς ἰδρυσιν τῆς Βασιλείας τοῦ Μεσσίου, δὲν ὀφείλομεν νὰ παρίδωμεν τὴν προφητείαν ταύτην, τὴν δεικνύουσαν τὴν προτεραιότητα τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἡλίου.

Ἡ ἔκφρασις τοῦ ἡμετέρου ἑδαφίου τυγχάνει ὅλως ἰδιάζουσα. Ἡ ἐν αὐτῷ ἰδέα φαίνεται οὕσα διὰ τὸ ἔργον τοῦ Ἡλίου θέλει εἶσθαι νὰ ἐπιστρέψῃ τοὺς πατέρας εἰς ταπεινὴν τινα παιδικὴν κατάστασιν καὶ, ἄφοῦ καταστήσῃ αὐτοὺς εὐ-διδάκτους ὥς τὰ μικρὰ παιδιά, νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἀπὸ τῆς πλάνης τῆς ἁμορτίας καὶ τῆς ἀπιστίας, καὶ ἐπανοδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς ἁρμονίαν πρὸς τοὺς «πατέρας» αὐτῶν, — ὀνομασία ἀποδιδομένη παρὰ τῶν Ἑβραίων εἰς τοὺς πιστοὺς αὐτῶν πατριάρχας καὶ προφήτας.

Ἡ προφητεία τοῦ Μαλαχίου, ἡ τελευταία ἀγγελία ἡ ἀποσταλεῖσα παρὰ τοῦ Ἰεχωβᾶ πρὸς τὸν Ἰσραήλ, φαίνεται ἐμποιήσασα βαθεῖαν εἰς αὐτοὺς ἐντύπωσιν — ἰδίως τὰ τελευταῖα δύο κεφάλαια, τὰ ὅποια κυρίως ἀναφέρονται εἰς τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου, καὶ εἰς τὰς εἰδικὰς δοκιμασίας τὰς ὁποίας ἡ

ἡμέρα τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἤθελε συνεπιφέρει (ἴδε Μαλαχ. γ' 1—3, 13—18, δ', 1—6). Συνάγοντες ἐκ τούτων δι' ἡ δοκιμασία αὕτη ἤθελεν εἶσθαι ὅλως ἰδιάζουσα, ἡρῶντο παρηγορίαν ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρατεθέντων δύο ρητῶν, τὰ ὁποῖα ἐπαγγέλλονται δι' Ἡλίας ὁ προφήτης, ὅστις εἶχέ ποτε ἐπιστρέφει ὁλόκληρον τὸ ἔθνος ἀπὸ τῆς λατρείας τοῦ Βάαλ εἰς τὴν λατείαν τοῦ Θεοῦ, θὰ ἤρχετο πάλιν ἵνα προετοιμάσῃ αὐτοὺς, πρὸ τοῦ χρόνου τῆς δριμείας αὐτῆς δοκιμασίας τὴν ὁποῖαν ἤθελεν ἐπιφέρει ἡ ἔλευσις τοῦ Μεσσίου.

Ἡ προφητεία αὕτη δὲν ἐπληρώθη κατὰ τὴν πρώτην ἔλευσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν—οὔτε τὸ μέρος τὸ ἀφορῶν τὸν Μεσσίαν, οὔτε ἐκεῖνο ἐνθα λέγεται περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἡλίου Ἡ προφητεία ἀναφέρεται καταφανῶς εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν, εἰς τὴν ἔλευσιν τοῦ «Ἀγγέλου τῆς Διαθήκης» ἐν δυνάμει καὶ δόξῃ, καὶ εἰς τὴν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν δοκιμασίαν καὶ μεγάλῃν θλίψιν τῆς Ἡμέρας τοῦ Κυρίου. Ἐν τούτοις ἡ ἔλευσις τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν τυπικὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν ὡς ἔθνους ἐπελθοῦσα μεγάλη θλίψις, ὅποτε οὗτοι ἀπὲρριψαν αὐτόν, ἦτο, ὡς ὁ Θεὸς προεῖδε καὶ προώρισεν, ἄλλη τις σκιά, ἣτις προεικόνισεν ἐπὶ μᾶλλον, ἐν πολλαῖς λεπτομερείαις, τὰ ἐν τῇ προφητείᾳ ταύτῃ ἐκτεθέντα ζητήματα. Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ἐν πνεύματι Ἡλλίου, ἐργάσθη διὰ τὸν Ἰσραὴλ ἔργον ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ ὑποσχεθέντος Ἡλλίου, ἀλλὰ δὲν ἠὲδοκίμησεν· ὡς ἀποτέλεσμα δὲ τῆς ἀποτυχίας ταύτης θλίψις (κατάρρα) ἐπηκολούθησεν ἐπὶ τοῦ ἔθνους ἐκεῖνου. Ὁ ὑπὸ τοῦ προφήτου ἀναφερόμενος πραγματικὸς Ἡλίας ἔμελλε νὰ ἐργασθῇ ἔργον δι' ὅλην τὴν «γῆν», ὅπως προετοιμάσῃ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν· καὶ οὗτος ἐπίσης θέλει ἀποτύχει πρὸς καιρὸν, ὡς ἀποτέλεσμα δὲ τούτου ὁ μέγας καιρὸς τῆς θλίψεως (ἡ κατάρρα) θέλει πατάξῃ τὴν γῆν σύμπασαν.

Ἡ ἔλευσις τοῦ Ἡλλίου μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ προφήτου ὡς ἐσομένη «πρὸς» τῆς «Μεγάλῃς καὶ ἐπιφανοῦς ἡμέρας τοῦ Ἰεχωβά». * Ἀφοῦ δὲ, ὡς εἶδομεν, ἡ μεγάλη Ἡμέρα τοῦ

* Ὁρο Τόμ Α' Κεφάλαιον ΙΕ'.

Ἰεχωβά ἤρχισεν εἰς τὸ 1874 Μ Χ., θέλει διαρκέσει ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ θέλει λήξει μετὰ τῆς ἐκπνεύσεως τῶν Καιρῶν τῶν Ἑθνῶν, ἐν τῇ πλήρει ἀνατροπῇ τῆς κοσμικῆς καὶ σατανικῆς. ἐπὶ γῆς κυριαρχίας, καὶ διὰ τῆς ἀναθέσεως τελείας πληρεξουσιότητος ἐπὶ τοῦ Ἑμμανουὴλ — τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ — μετὰ πάσης δυνάμεως καὶ κυριότητος ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπιβάλλεται ἡμῖν νὰ ἀποδείξωμεν διὰ «Ὁ Ἥλιος ἦλθεν». Οὗτος ἀπέτυχεν εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν παιδικὴν κατὰστασιν καὶ εἰς τὴν (ἀληθῆ) φρόνησιν τῶν δικαίων, καὶ ἐπομένως ὁ μέγας καιρὸς τῆς θλίψεως ἐπίκειται, ὡς ὁ Θεὸς προεῖδε καὶ προεῖπε περὶ τούτου. Ἐν τῇ θλίψει ταύτῃ ὁ Θεὸς θέλει διδάξῃ τὴν ἀνθρωπότητα διὰ δριμύειας καὶ πικρᾶς πείρας μαθήματα, τὰ ὅποια οἱ ἄνθρωποι ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ μάθωσι τελείως, ὅπως παρασκευασθῶσιν ἵνα δεχθῶσι μετ' εὐγνωμοσύνης τὸν Χριστόν, — ὡς τὸν Ἄγγελον τῆς Νέας Διαθήκης τοῦ Ἰεχωβά — μετ' ὅλων τῶν δικαίων διατάξεων, νόμων, κλπ., τῆς Διαθήκης ταύτης.

Κατὰ τὴν πρώτην ἔλευσιν τοῦ Κυρίου, ὡς εἶδομεν, πολλὰ τῶν ὑποσχέσεων καὶ τῶν σχεδίων τοῦ Θεοῦ ἐξεπληρώθησαν ἐν μικρογραφίᾳ πρὸς ἓν ἔθνος, τὸ Ἰσραηλιτικόν, ὡς τύποι τῶν μεγαλειτέρων καὶ ἐξοχωτέρων πραγματικότητων, αἵτινες μέλλουσι νὰ ἐκπληρωθῶσιν εἰς τὴν δευτέραν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅπως τὰ θαύματα, αἱ ἰάσεις, κλπ., ἐξεπροσώπων τὰ μεγαλότερα ἔργα τοῦ Χιλιετοῦς αἰῶνος, καὶ ὡς ἡ εἰς Ἱερουσαλὴμ εἰσοδος τοῦ Κυρίου, καθημένου ἐπὶ πώλου ὄνου, παρίστανε τὴν παρ' αὐτοῦ ἀνάληψιν τῆς ὑπερέρας αὐτοῦ δυνάμεως, μεγαλειότητος καὶ δόξης, κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ παρουσίαν ὡς Βασιλέως τῶν βασιλέων καὶ Κυρίου τῶν κυρίων, οὕτως «Ὁ ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, καὶ ἡ μικρὰ αὐτοῦ ὁμὰς τῶν μαθητῶν παρίστανε τὸν Κύριον τῆς δόξης ὑπερυψωμένον, ἡνωμένον ὁμοῦ μετὰ τῶν ἁγίων, τῆς νύμφης καὶ συγκληρονόμων αὐτοῦ, κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ παρουσίαν. Καὶ οὕτως, ἐπίσης, ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐργαζόμενοι εἰς τὸ αὐτὸ ἔργον, μετ' αὐτοῦ καὶ ὑπ' αὐτὸν, ὅπως ἐπιστρέψωσι τὸν Ἰσραὴλ καὶ προετοι-

μάσωσιν αὐτοὺς νὰ δεχθῶσι τὸν Μεσσίαν, παρίστανον τὸν ἀληθῆ Ἡλίαν (τὴν ἀληθῆ Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν), τῆς ὁποίας ἔργον ἦν ν' ἀποπειραθῇ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ κόσμου πρὸ τῆς εἰς τὸν κόσμον ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου — τοῦ πνευματικοῦ Κυρίου τῆς δόξης καὶ Βασιλέως τῶν βασιλέων. Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, δὲν ἐπέτυχε τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ, συνεπεία τούτου (Ματθ. ιζ' . 12), ὁ Ἰσραὴλ ἀπέρριψε τὸν Ἰησοῦν ἐν σαρκί, καὶ ἐπέφερον ἐφ' ἑαυτῶν μεγάλην «ἡμέραν ἐκδικήσεως» θλίψεως καὶ ὀργῆς (Λουκ. κα' . 22). Τοιοῦτοτρόπως, ἐπίσης, (μόνον ἐπὶ πολὺ μεγαλειτέρας κλίμακος), ὁ πραγματικὸς καὶ μεγαλειτέρος Ἡλίας ἀπέτυχεν ἐν ταῖς προσπάθειαις αὐτοῦ ὅπως ἐπιστρέψῃ καὶ παρασκευάσῃ τὸν κόσμον νὰ δεχθῇ τὸν Βασιλέα τῆς Δόξης, καὶ ἤδη, κατὰ συνέπειαν, ἡ μεγάλη ἡμέρα τῆς ὀργῆς δέον νὰ ἐπέλθῃ ἐφ' ὅλου τοῦ κόσμου ἵνα τήξῃ καὶ ἀπαλύνῃ ταπεινώσῃ καὶ ἐτοιμάσῃ πάντας ὅπως κράξωσιν ἐκ βάθους καρδίας αὐτῶν — Ὡσαννά! εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου!

Οὕτως, ὅθεν, βλέπομεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐν τῇ σαρκὶ (ὁ Χριστὸς ἐν σαρκί, Κεφαλὴ τε καὶ σῶμα) εἶναι ὁ Ἡλίας ἢ πρόδρομος τῆς Ἐκκλησίας ἐν δόξῃ, τοῦ Κεχρισμένου τοῦ Ἰεχωβά. Οὐχὶ ἡ κατ' ὄνομα Ἐκκλησία, ἀλλ' ἡ ὄντως ἀφιερωμένη Ἐκκλησία, ἥτις πέραν τοῦ τάφου θέλει εἶσθαι ὁ μέγας Κεχρισμένος ἐλευθερωτὴς αὐτῆς — τῆς ὁποίας τὰ μέλη εἰσὶν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν Ἡλίαν. Ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν ἐνταῦθα εἶναι νὰ ἐλέγξωσι τὴν πλάνην καὶ ἁμαρτίαν καὶ ὑποδεικνύωσι τοῖς ἀνθρώποις τὴν ἐρχομένην βασιλείαν τῆς δόξης. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς, οἱ Ἀπόστολοι καὶ πάντες οἱ μετὰ ταῦτα πιστοὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀνιτύπου Ἡλίου, προφήτου ἢ διδασκάλου — τῆς ἰδίας τάξεως (Κεφαλῆς καὶ σώματος), ἥτις μετ' οὐ πολὺ θὰ ἀποτελέσῃ τὸν Βασιλέα τῆς δόξης. Τὸ ἔργον εἰς τὸ ὁποῖον καταγίνεται ἤδη ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἀπλῶς καταρκτικὸν διὰ τὸ μέλλον αὐτῆς ἔργον, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ κόσμου. Ἐν τῷ βασιλικῷ αὐτῆς ὑπουργήματι ἡ Ἐκκλησία θέλει ἐπιτελέσει διὰ τὸν κόσμον ὅτι ἤδη ἀπο-

τυγχάνει νὰ πράξῃ ὑπὸ τὴν ιδιότητά της ὡς Ἑλίας διδάσκαλος.

Ἄς μὴ παρανοηθῶμεν ἐνταῦθα: Κατεδείξαμεν μέχρι τοῦδε ὅτι τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ δὲν ἐπεκτείνεται μέχρι τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸν κόσμον κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ Θεὸς δὲν προώρισεν οὕτω περὶ τούτου, ἀλλ' ἐσχεδίασεν ἀπλῶς τὴν ἐκλογὴν καὶ δοκιμασίαν τῆς Ἐκκλησίας τόρα, ἐπιφυλάξας τὴν εὐλογίαν τοῦ κόσμου διὰ μέσου τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Χριστοῦ, εἰς τινὰ μετὰ ταῦτα αἰῶνα. Δὲν ἀντιφάσκομεν δ' εἰς τοῦτο λέγοντες ὅτι ὁ Ἑλίας (ὁ Χριστὸς ἐν σαρκί) προεπάθησε νὰ ἐπιστρέψῃ τὸν κόσμον καὶ ἀπέτυχεν, ἐξαιρέσει μόνον καθ' ὅσον ἡδυνήθη νὰ ἐπιφέρῃ μερικὰς τινὰς μεταρρυθμίσεις διότι καίτοι ὁ Θεὸς ἐγνώριζε, καὶ προεῖπεν, ὅτι ἡ ἡμετέρα ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολὴ ἤθελεν εἰσθαι κατὰ μέγα μέρος ἀποτυχία, ἐξαιρέσει καθ' ὅσον αὕτη ἤθελεν ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἐκλογὴν ἐκλεκτοῦ τινος μικροῦ ποιμνίου, ἐν τούτοις, γνωρίζων ὅτι ἡ τοιαύτη προσπάθεια ἤθελεν ἐπιδράσει ἐφ' ἡμῶν εὐνοϊκῶς, ἢ πρὸς ἡμᾶς ἐντολὴ αὐτοῦ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἦν νὰ προσπαθῇσωμεν νὰ ἐπιστρέψωμεν τὸν κόσμον, ὅποτε εἶπε «Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ Εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει», Βλέποντες ὅθεν ὅτι αὐτὸς προεῖπε τὴν ἐν τῷ παρόντι ἡμετέραν ἀποτυχίαν, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἡμετέραν ἐπιτυχίαν, ὅποτε θέλει δοξάσει ἡμᾶς καὶ προικίσει μὲ θείαν δύναμιν, δυνάμεθα νὰ χαίρωμεν καὶ ὅταν ἀκόμη ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν συγκριτικὴν ἀποτυχίαν τῶν παρελθόντων δέκα ἐννέα αἰώνων, κατανοοῦντες ὅτι τὸ ἔργον τῆς τάξεως τοῦ ἀληθοῦς Ἑλίου δὲν ἀπέβη εἰς μάτην, ἀλλ' ἐξυπηρετήσῃ τὴν θείαν βουλὴν, παρασκευάσαν τὴν ἀληθῆ Ἐκκλησίαν καθ' ὃν χρόνον ἐμαρτύρει πρὸς τὸν κόσμον—τὸ ὁποῖον ἔργον θέλει ὠφελήσει τὸν κόσμον ἐν καιρῷ τῷ δέοντι.

Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς δὲν ἦτο ὁ πραγματικὸς Ἑλίας ἐπιστρέψας εἰς τὴν γῆν, οὔτε εἶναι οὗτος ἡ Ἐκκλησία· ἀλλ' ὡς ἦτον ἀληθὲς περὶ τοῦ Ἰωάννου, ὅτι εἰργάσθη ἔργον Ἑλίου εἰς τὸν Ἰσραὴλ (Λουκ. α'. 17), ὅπως προετοιμάσῃ αὐτοὺς καὶ εἰσαγάγῃ τὸν Κύριον ἐν σαρκί, οὕτως ἐπίσης εἶναι ἀληθὲς

καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἐκκλησίαν—ὅτι αὕτη ἐργάζεται διὰ τὸν κόσμον τὸ προφητευθὲν ἔργον τοῦ Ἡλίου, ἐν «πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου», καὶ ἐξαγγέλλει πρὸς αὐτὸν τὴν δευτέραν τοῦ Κυρίου ἡμῶν παρουσίαν, διὰ τῶν αὐτῶν σχεδὸν λέξεων, τὰς ὁποίας μετεχειρίσθη ὁ Ἰωάννης κατὰ τὴν πρώτην παρουσίαν. «Μέσος ἡμῶν στήκει ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος—Ἰωάν. α . 26, 27.

Πάντες δὲν ἠδύναντο νὰ δεχθῶσι τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰωάννου οὐδὲ νὰ κατανοήσωσιν ὅτι οὗτος ἦτο πρόδρομος τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ σαρκί. Ἐὰν ἀνεγνωρίζον ἀμφοτέρωτα ταῦτα θὰ ἦσαν οὕτω παρε κενασμένοι νὰ δεχθῶσι τὸν Ἰησοῦν ὡς τὸν ἑαυτῶν Μεσσίαν. Ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἠδύναντο ν' ἀποδεχθῶσι καὶ ἀπεδέχθησαν τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰωάννου καὶ ἐδέχθησαν τὸν Χριστὸν, εἰς τοὺς τοιούτους ὁ Ἰωάννης εἰργάσθη ἔργον Ἡλίου. Καὶ ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν εἶπεν αὐτοῖς περὶ τοῦ Ἰωάννου (Ματθ ια . 14), «Εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι»· καίτοι ὁ Ἰωάννης καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ δὲν συνεπλήρωσαν τὴν περὶ Ἡλίου πρόβλεψιν, ὡς ἀκόμη καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ὅτε ἦν ἐν σαρκὶ δὲν ἐξεπλήρωσε πάντα τὰ περὶ Μεσσίου προφητευθέντα. Εἰς πάντας ὅσοι ἠδύναντο νὰ δεχθῶσιν Αὐτὸν ἦτο ὁ Κεχρισμένος τοῦ Ἰεχωβά, καὶ πρὶν ἀκόμη τελειώσῃ τὸ ἔργον τῆς θυσίας αὐτοῦ, καὶ πρὶν ἀκόμη δοξασθῇ ἢ ἔλθῃ καὶ πάλιν διὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ μεγάλου ὑπουργήματος τοῦ Μεσσίου ἢ Ἐλευθερωτοῦ. Ὁ Ἰωάννης, κατὰ τὴν πρώτην ἔλευσιν, ἐξεπλήρωσε, πράγματι, ἐν τινι μέτρῳ τὸν τύπον ὅστις ἔλαβε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ προσώπῳ καὶ τῷ ἔργῳ τοῦ Ἡλίου. Τὸ δὲ ἔργον ἐκεῖνο τοῦ Ἰωάννου κατὰ τὴν πρώτην ἔλευσιν προεικόνιζε τὸ τελευταῖον ἔργον τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν δευτέραν ἔλευσιν. Οὗτοι, (οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἐκκλησίαν) οἱ πόδες τοῦ Χριστοῦ ἐν σαρκί—οἱ πόδες τοῦ Ἡλίου—διαγγέλλουσι τὴν Βασιλείαν. (Ἦσα νβ' 7). Εἰς τοὺς δυναμένους «νὰ δεχθῶσι τοῦτο» ἡμεῖς ἀναγγέλλομεν ὡς ἐγγίζουσιν τὴν Βασιλείαν τοῦ δεδοξασμένου Χριστοῦ. Ὁμοίως δὲ εἰς τοὺς «δυναμένους νὰ δεχθῶσιν αὐτὸ» ὑπεδείξαμεν ἐν-

ταῦθα τίς εἶναι ὁ προφητευθεὶς ἀντίτυπος Ἑλίας. Τινές, πιθανῶς, «δὲν θὰ δεχθῶσι» τὴν μαρτυρίαν ταύτην, ἀλλὰ θὰ ἐξακολουθῶσι προσδοκῶντες ἄνθρωπόν τινα ἵνα ἐκπληρώσῃ τὰς προρρήσεις τοῦ Μαλαχίου, καὶ δὲν θέλουσι «γνωρίσει τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκέψεώς των» μέχρις οὗ ἡ μεγάλη ἡμέρα τῆς θλίψεως ἀρχίσῃ νὰ καίῃ ὡς κλίβανος.

Καταφαίνεται, ὅθεν, διὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Ἑλίου (τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί), ὅπως ἐπιστρέψῃ καὶ ἀποκαταστήσῃ τὸν κόσμον, ἦτο ἴσος προοραθὲν ἀποτελεσμα ὅσον ἦτο καὶ ἡ ἀποτυχία τοῦ Ἰωάννου ὅπως ἐπιστρέψῃ τὸν Ἰσραήλ. Οὐχ ἥτιον θέλει εἶσθαι ἡ ἰδία τάξις τοῦ Ἑλίου, ἀλλὰ δεδοξασμένη καὶ πλήρης δυνάμεως, ἣτις θελεῖ εὐλογῆσαι καὶ διδάξει τὸν κόσμον, κατὰ τὸν Χιλιετῆ αἰῶνα, καὶ θέλει ἀποκαταστήσῃ τὰ πάντα, ὡς προελέχθη διὸ στόματος πάντων τῶν ἁγίων προφητῶν (Πράξ γ' . 19 – 21)· μόνον κατὰ τὸ ὄνομα καὶ τὴν ὁμοιότητα ὁ τύπος τοῦ Ἑλίου παύει ὑπάρχων μετὰ τῆς ἐπιγείου ἡμῶν σταδιοδρομίας. Ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς ταῦτα ἔχομεν τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἰς ἀπάντησιν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, οἵτινες ἠρώτησαν, «Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἑλίας δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον»; Ὁ Κύριος ἡμῶν, διὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀπαντήσεώς του, δὲν ἀποπειρᾶται νὰ δώσῃ αὐτοῖς πλήρη ἐξηγήσιν τοῦ διὰ τὸν Ἑλίας ἦτο τύπος, ὁ δὲ Ἰωάννης συνέχεια αὐτοῦ, καὶ ταῦτοχρόνως ἐκπλήρωσις του ὑπὸ εἰκονικὴν σημασίαν, κλπ., — πράγματα τὰ ὁποῖα οἱ μαθηταὶ δὲν ἤσαν τότε εἰς θέσιν νὰ ἐννοήσωσι, καὶ τῶν ὁποίων, ἐπὶ πλέον, δὲν ἦτο εἰσέτι ὁ καιρὸς νὰ ἐννοηθῶσι· τοῦτον δ' ἔνεκα, ἐνῶ ὑποδεικνύει τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Ἰωάννου ὡς μερικὴν τῆς προφητείας ἐκπλήρωσιν, ὁ Κύριος ἡμῶν ἐπάγει· «Ἑλίας μὲν ἔρχεται * καὶ θέλει ἀποκαταστήσει πάντα» (Ματθ. ιζ' . 11). Ὁ Κύριος ἡμῶν εἶχε προδήλως ὑπ' ὅψιν τὸ ἐνδοξον αὐτοῦ ἔργον τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ὅποτε θὰ εἶναι ἠνωμένος μετὰ τοῦ δεδοξασμένου «σώματός» του, τὸ ὁποῖον ὁ αἰὼν τοῦ Εὐαγγελίου ἤθελεν ἐκλέξει καὶ δοκιμάσει· διέβλεπε δὲ πέραν τοῦ καταπεισμάτος εἰς τὸν Χι-

* Ἡ λέξις «πρῶτον» παραλείπεται εἰς τὰ ἀρχαιότατα χειρόγραφα.

λιετῇ αἰῶνα, καὶ ἐθεώρει ἐν αὐτῷ τὴν τάξιν ταύτην τοῦ Ἡλίου ἀναβαλίνουσαν ἐν ταῖς ἀμάξαις τοῦ πυρός, ἐν δυνάμει καὶ δόξῃ μεγάλῃ, — ἐν πνευματικῇ ἐξυψώσει.

Ἡ εἰκὼν τῆς ὁποίας γίνεται χρῆσις διὰ τὸ ζήτημα ἀφορᾷ μόνον τὴν ἐκκλησίαν, κεχωρισμένην ἀπὸ τοῦ Κυρίου καὶ Κεφαλῆς αὐτῆς, εἶναι **γυνή**. Κεχωρισμένη καὶ διακριτικὴ ἀπὸ τοῦ Κυρίου αὐτῆς, τοῦ Νυμφίου, αὕτη εἶναι μεμνηστευμένη παρθένος. Ἀλλ' ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει ἡ χρησιμοποιουμένη εἰκὼν εἶναι ἀνὴρ, ὁ Ἡλίας, καθότι τὸ προεικονιζόμενον ἔργον δὲν εἶναι τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, κεχωρισμένης ἀπὸ τοῦ Κυρίου οὐτῆς, ἀλλὰ τὸ ἐνιαῖον ἔργον καὶ τῶν δύο ὁμοῦ. Ὁ Κύριος ἡμῶν ἦτο ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ πρόδρομος τῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ σαρκὶ (τοῦ Ἡλίου), ὡς ἐπίσης εἶναι ἡ Κεφαλὴ τῆς θριαμβευούσης Ἐκκλησίας — τοῦ Χριστοῦ. Πολυάριθμα ἄλλα παραδείγματα ὑπάρχουσιν εἰς τὰ ὁποῖα ὁ ἀνὴρ λαμβάνεται ὡς εἰκὼν ἢ τύπος πρὸς συμβολισμόν τοῦ κοινοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ, τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ παραδείγματι: Ὁ Ἀαρὼν καὶ πάντες οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι τοῦ Ἀρχιερέως παρίστανον τὸν Κύριον καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἱερεῖς, τὰ μέλη τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὁ Μελχισεδὲκ ὁμοίως παρίστανε τὸ ὅλον σῶμα ἐν δόξῃ. Τὸ αὐτὸ δ' ἀληθεύει καὶ περὶ τοῦ Μωϋσέως, τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Σολομῶντος. Ἐπομένως ἡ χρῆσις τοῦ Ἡλίου ὡς τύπου, πρὸς παράστασιν τοῦ ἡνωμένου ἔργου τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, εἶνε ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν ἐν ταῖς Γραφαῖς τοιαύτην χρῆσιν.

Ἐξ ἀπόψεως τῆς τάξεως τὴν ὁποίαν ἀντεπροσώπευεν ὁ Ἡλίας, ὅποσον ἰσχυρῶς εὐγλωττος ὑπῆρξεν ἡ «ὀπτασία» ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἔδειξεν εἰς τοὺς τρεῖς μαθητὰς ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς μεταμορφώσεως. (Ματθ. ιζ. 1—9). Ὁ Πέτρος λέγει ἡμῖν διὰ αὕτη ἦτο ὀπτασία τῆς μελλούσης βασιλείας. (Β. Πέτρ. α'. 16—18). Ὁ Κύριος ἡμῶν μεταμορφωμένος ἐφάνη ἀκτινοβολῶν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν των, ἐνῶ μία μορφή τοῦ Μωϋσέως, ἐξεπροσώπει τὴν Μωσαϊκὴν οἰκονομίαν ἢ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Νόμου· καὶ ἕτερα τοιαύτη μορφή ἐξεπροσώπει τὴν Εὐαγγελικὴν ἢ Χριστιανικὴν

οἰκονομίαν. Ἀμφότεραι αἱ οἰκονομίαι αὗται ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν θυσίαν καὶ τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰς μετὰ ταύτας δόξας, ὑποδεικνύουσι ταῦτα καὶ ὁμιλοῦσι περὶ αὐτῶν.

Πρὶν ἀφήσωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο θέλομεν ὑποδείξει χαρακτηριστικὰ καὶ περιστατικά τινὰ ἐν τῷ βίῳ τοῦ Προφήτου Ἡλίου, τοῦ τύπου, παραβάλλοντες ταῦτα πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἀντιτύπου Ἡλίου, τὰ ὅποια θὰ ἐκπλήξωσι βεβαίως πάντας ὅσοι δὲν παρετήρησαν ταῦτα μέχρι τοῦδε ἵνα δέ ἡ συμπαραβολὴ καταστῇ εὐχερῶς καταληπτὴ, παραθέτομεν ταῦτα εἰς παραλλήλους στήλας, εἰς τὴν ἀπέναντι σελίδα.

Αἱ συμφωνίαι αὗται εἰσιν ἀξιοθαύμαστοι, καὶ δὲν εἶναι τυχαῖαι. Τὸ δὲ γεγονός ὅτι ὁ Ἡλίας ἔμελλε νὰ ἔλθῃ πρὸ τῆς μεγάλης ἡμέρας, καὶ ὅτι **τώρα** εὗρομεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ μέγας Ἡλίας, τὸ ἀντίτυπον, περὶ οὗ ἀναφέρει ὁ προφήτης Μαλαχίας, καὶ τὸν ὁποῖον ἐπὶ πλέον ἀπεικονίζει Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς, δεόν νὰ θεωρηθῇ ὡς **ἄλλα** ἀπόδειξις ὅτι ὁ καιρὸς ἔστιν ἐγγύς, ὅτι ἡ μεγάλη ἡμέρα τοῦ Κυρίου ἐνέστηκεν. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, ὑπάρχουσιν ἐν τῷ τύπῳ αὐτῷ εἰσηγήσεις ἢ ὑποδηλώσεις, ὑποστηριζόμεναι παρ' ἄλλων Γραφικῶν χωρίων, προορισμὸν ἔχουσαι ἵνα οὗτοι ὁδηγήσωσι καὶ παρασκευάσωσι τοὺς ἁγίους ὅπως πράξωσιν καλῶς τὸ μέρος των, ἐνισχύσωσι δὲ καὶ ὑποστηρίξωσιν αὐτοὺς ἐν τῇ ὁσῶν οὐπὼ ἐπικειμένη ἡμέρᾳ τῆς καταγίδος.

Οὐδεμίαν ἔχομεν διάθεσιν νὰ ζωγραφίσωμεν πρὸ τῶν διανοητικῶν ἡμῶν ὀφθαλμῶν ζοφεράν τινα εἰκόνα· ἡθέλομεν προκλήσει νὰ στεπτώμεθα μᾶλλον ἐπὶ τῆς δόξης, ἥτις μέλλει νὰ ἐπακολουθήσῃ τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς ὀργῆς, νὰ ὑποδεικνύωμεν ταύτην καὶ τὰς χαρὰς τῆς ἐπείσερχομένης Χιλιετοῦς ἡμέρας, ἢ ἐπὶ τῶν ἀποθαρρύνσεων καὶ τῶν δεινῶν τοῦ προσεχοῦς μέλλοντος, ὅπερ προηγείται τῆς πλήρους ἀνατολῆς τοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης. Εἶναι ἐπαναγκες, ἐν τούτοις, ὅπως οἱ ἅγιοι διατελῶσι προειδοποιημένοι, ἐν τινὶ τοῦλάχιστον μέτρῳ, περὶ τῶν ἐπικειμένων νὰ λάβωσι χώραν, ἵνα, ὅταν ταῦτα ἐπέλθωσι, μὴ θορυβηθῶσι μηδ' ἀποδειλιάσωσι, ἀλλ' ὄντες ἐκ τῶν προτέρων ὀπλισμένοι, νὰ γνωρίζωσι

Ο ΗΛΙΑΣ

Ὁ Ἥλλας ἰδιώχθη διὰ τὴν πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ δικαιοσύνην πιστότητα του.

Ἡ κυρία διώκτις ἦν ἡ Ἰεζάβελ, ἡ ἀσεβὴς βασίλισσα τοῦ Ἰσραήλ, ἣτις ἀναφέρεται ὀνομαστὶ ὡς ὁ τύπος τοῦ ἐχθροῦ τῶν ἀγίων— Ἀποκλ. β' 20.

Ἡ πρὸς καταδίωξιν δύναμις τῆς Ἰεζάβελ ἐξησκέτο μέσω τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἀχαάβ. τοῦ βασιλέως.

Ὁ Ἥλλας ἔφυγεν ἀπὸ τῆς Ἰεζάβελ καὶ τοῦ Ἀχαάβ εἰς τὴν ἔρημον, εἰς τόπον ἡτοιμασμένον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐνθα διетράφη θαυματουργικῶς. — Α' Βασιλ. ιζ' 5—9

Ὁ Ἥλλας ἦτο «ἐπὶ τρεῖς ἔτη καὶ ἕξ μῆνας» εἰς τὴν ἔρημον, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων δὲν ἔβρεξε, καὶ πείνα μεγάλη ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς. — Ἰακώβ ε' 17. Α'. Βασιλ. ιζ' 7, ιη' 1.

Μετὰ τὰ τρεῖς καὶ ἥμισυ ἔτη, 1260 ἡμέρας, ὅποτε ὁ Ἥλλας ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς ἔρημου, αἱ πλάναι τῶν ἱερῶν τῆς Ἰεζάβελ ἐγένοντο κατάδηλοι, ὁ ἀληθὴς Θεὸς ἐτιμήθη, καὶ βροχαὶ ἄφθονοι ἐπηκολούθησαν. — Α' Βασιλ. ιη' 41—45.

Ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἐχάρησαν κατ' ἀρχάς, ὁ δὲ Ἥλλας καὶ ὁ Θεὸς αὐτοῦ ἐτιμήθησαν· ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τῆς Ἰεζάβελ παρέμεινεν ἀμετάβλητον. Αὕτη ἐξήτει εἰσέτι τὴν ζωὴν τοῦ Ἥλλου, οὗτος δὲ πάλιν ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν ἔρημον. — Α' Βασιλ. ιη' 40, 45, 46 ιθ' 1—4

Τὸ στάδιον τοῦ Ἥλλου ἔληξε διὰ τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ ἐκ τῆς γῆς.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Ἐκκλησία ἐδιώχθη διὰ τὴν πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην πιστότητά της.

Ἡ κυρία διώκτις ἦν ἡ ἀποστάτις Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, ἣτις ἀξιοῖ διεῖναι «βασίλισσα» καὶ ἀρχουσα ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ Ἰσραήλ— Ἀποκλ. ιη' 7.

Ἡ πρὸς καταδίωξιν δύναμις τῆς Παπῶσυνης ἐξησχήθη μέσω τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, πρὸς τὴν δποίαν αὕτη ἠνώθη.

Ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία ἔφυγεν εἰς τὴν συμβολικὴν ἔρημον—ἡ κατάστασις ἀπομονώσεως—εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, τὸν ἡτοιμασμένον ὑπὸ Θεοῦ, ἐνθα διειρηθήη. — Ἀποκλ. ιβ' 6, 16.

Ἡ Ἐκκλησία ἦτο ἐπὶ τρεῖς καὶ ἥμισυ συμβολικὰ ἔτη (μία ἡμέρα ἀντὶ ἑνὸς ἔτους—1260 πραγματικὰ ἔτη) ἐν τῇ ἐρημικῇ καταστάσει, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων ἐπεκράτησε πνευματικὴ πείνα, ἕνεκα τῆς σπάνεως τῆς ἀληθείας—τοῦ ζῶντος ὕδατος.—Παράβαλ. Ἀποκλ. ιβ' 6, ια' 3. Ἀμώση 11.

Εἰς τὸ τέλος τῶν 1260 ἐτῶν ἡ δύναμις τῆς ἀληθείας καὶ τῶν μαρτύρων αὐτῆς ἐγένετο φανερά (τὸ 1799 Μ. Χ.), καὶ ἔκτοτε ἡ ἀλήθεια ἐξεχύθη κατ' ἀναλογίαν ἑκατομμυρίων ἀντιτύπων τῶν Γραφῶν ἐτησίως, ζωογονοῦσα τὸν κόσμον καὶ καρποφοροῦσα.

Ἡ Γραφή ἐπέφερε τοσαύτας ἐνλογίας ὥστε αἱ Αὐτοκρατορίαι τῆς γῆς ἀναγνωρίζουσι τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ. Ἐν τουτοῖς αἱ ἀρχαὶ τῆς Παπῶσυνης—τῆς Ἰεζάβελ—αἱ ἐπικρατήσασαι καὶ μεταξὺ τῶν οὕτω καλουμένων ἀποχρώσεων τῶν Διαμαρτυρομένων, ἀναγκάζουσι καὶ πάλιν τοὺς ἀγίους νὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν ἐρημικὴν κατάστασιν.

Οἱ ἅγιοι θέλουσι μεταλλαγῇ ἀπὸ τῆς γῆς εἰς οὐρανὸν κατὰστασιν.

πῶς ν' ἀντιμετωπίσωσι ταῦτα· ὥς ἐπίσης ὅπως οὗτοι δύνωνται νὰ ἐκτιμήσωσι πληρέστερον τὰς εὐλογίας τοῦ παρόντος, ὥστε ἐπιμελῶς νὰ «ἐργάζωνται ἐφ' ὅσον εἶναι ἡμέρα· διότι ἔρχεται νῦν [καιρὸς πολὺ σκοτεινότερος ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν παρόντα, ὅστις καλεῖται ἡμέρα] ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι».

Ὁ παρὼν σύντομος χρόνος, πρὶν ἢ τὰ νέφη τῆς θυέλλης ἐκσπάσωσιν ἐπὶ τοῦ κόσμου, εἶναι ὁ μᾶλλον εὐνοϊκώτερος καιρὸς διὰ τὸ ἔργον τῆς τάξεως ταύτης τοῦ Ἑλλίου, καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς ἡμέρας τῶν ἐπιτυχιῶν τοῦ τε Ἑλλίου καὶ Ἰωάννου. Εἶναι ἐποχὴ εὐνοϊκὴ διὰ τὴν προσωπικὴν αὐτῶν αὔξησιν εἰς τὴν γνῶσιν καὶ τὴν χάριν, ὥς ἐπίσης διὰ τὴν διάδοσιν τῆς ἀληθείας — ὁ μᾶλλον εὐνοϊκώτερος καιρὸς ἐξ ὧν ποτὲ ἔχομεν γνωρίσει. Πόσον ἡθελον χαρῇ οἱ ἐκζητηταὶ τῆς ἀληθείας, οἱ ζήσαντες κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, οἱ Βεροιεῖς, ἐπὶ παραδείγματι, διὰ τὰ τοιαῦτα βοηθήματα πρὸς σπουδὴν τοῦ Λόγου, τῶν ὁποίων ἡμεῖς ἡμεῖθα ἤδη κάτοχοι, οἷα εἶναι αἱ πλήρεις καλλιτεχνικῶς ἐκτυπούμεναι καὶ μετὰ παραπομπῶν Γραφαί, Εὐρετήρια, Ἑγκυκλοπαιδεῖαι, Λεξικά καὶ τόσα ἄλλα πολύτιμα βοηθητικὰ ἔργα, εἰς τιμὰς ὥστε πᾶς τις νὰ δύνηται νὰ τὰ ἀποκτήσῃ, καὶ εἰς πάντας προσιτά, ἄνευ ἀντιτίμου, εἰς τὰς δημοσίους βιβλιοθήκας καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν μετρίου μεγέθους πόλεων. Ἐπιπροσθέτως δὲ πρὸς ταῦτα πάντα ἔχομεν τὸ ὅλον ἐν αὐξάνον φῶς τῆς ἀνατελλούσης Χιλιετοῦς ἡμέρας, καὶ τὴν ἱκανότητα πασῶν τῶν κοινωνικῶν τάξεων ὅπως ἀναγινώσκωσι καὶ σπέπτιωνται δι' ἑαυτάς. Διὰ τῶν τοιούτων βοηθημάτων δύναται τις νὰ μάθῃ πολὺ περισσότερα περὶ τοῦ Λόγου καὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, παρ' ὅτι ἡδύνατο νὰ μάθῃ ἐντὸς ἔτους εἰς ἄλλους ὀλιγώτερον εὐνοϊκοὺς χρόνους, Οὐδ' ὑπῆρξεν ἄλλοτε καιρὸς τόσον εὐνοϊκὸς διὰ Χριστιανικὰς προσπάθειάς, ἢ τόσον διεγερτικὸς εἰς Χριστιανικὸν ζῆλον καὶ δραῖσιν, ὅσον ὁ καιρὸς οὗτος τῆς ἀγγελίας τοῦ ἐνδόξου θειορισμοῦ, τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου καὶ τῶν χαροποιῶν νέων τῆς προσεγγιζούσης βασιλείας.

Ἐὰν θέλωμεν νὰ ταξειδεύσωμεν ἀπὸ ἐνὸς μέρους εἰς ἄλλο ὅπως γνωρισθῶμεν μετὰ ἄλλων πιστῶν, δυνάμεθα νὰ περιέλ-